

TANTÁRGY: 39ORGONACONTINUO ÉS LAPRÓL-OLVASÁS**ALAPSZAK MEGNEVEZÉSE: ELŐADÓMŰVÉSZET****VÉGZETTSÉGI SZINT: ALAPFOKOZAT (baccalaureus, bachelor; rövidítve: BA)**

Felelős szervezeti egység: Szólóhangszerek Tanszék

TANTÁRGYFELELŐS: **Király Csaba** egyetemi docens

Foglalkoztatás: első helyen teljes munkaidőben foglalkoztatott (AT)

A tárgyat oktató: **Király Csaba** egyetemi docens

Foglalkoztatás: első helyen teljes munkaidőben foglalkoztatott (AT)

Kreditérték: 1

Oktatott félévek száma: 2

Heti óraszám: 1

Értékelés módja: Gyakorlati jegy

Kötelező**01. A SZAKINDÍTÁSI DOKUMENTUMOKBAN TALÁLHATÓ TANTÁRGYLEÍRÁS:*****Lapról-olvasás, continuo-játék****Lapról-olvasás*

A fűvósok mindig egyszólamú, valamint a vonósok túlnyomórészt egyszólamú játékával szemben az állandóan több szólamban játszó orgonista kész produkciója és lapróljátszási színvonala között általában nagyobb, sokszor igen nagy különbség van. A lapróljáték készsége kétségkívül egyfajta adottság, de ez a készség fejleszthető, és szükséges is annak fejlesztése. Tananyaga magába foglalja a különböző stílusú és nehézségi fokozatú, válogatott szóló, valamint más hangszeres, ill. énekes kamarazenei és kóruskíséretes repertoárt.

Continuo-játék

Leginkább a barokk kamarazene és az oratorikus zeneirodalom hangszeregyütteseinek kiegészítő, harmóniai összekötő szerepét betöltő – általában csembaló vagy orgona – continuojáték szerves részét kell, hogy képezze bármely billentyűs hangszeres képzésnek. A képzés célja, hogy az orgonista diák – összhangzattani tudását felhasználva és továbbfejlesztve – alapjártasságot szerezzen egy olyan típusú kíséretben, amelyben a kottában/partitúrában hagyományosan leginkább számozott basszust, vagy az egyszerűen lejegyzett harmóniavázlatot megfelelő dallammal és átmenőhangokkal kombinált harmóniamenetekkel tudja alkalmazni az adott hangszeregyüttes/kórus szerves részeként.

Tananyag: Corelli, Buxtehude, Caccini, Schütz, Purcell, Muffat, Händel, Bach művei

Irodalom

- Komlós Katalin: Continuojáték (jegyzet)
- Donington: A barokk zene előadásmódja (Bp., 1978)
- Peter Williams: Figured Bass Accompaniment, I-II (Edinburgh, 1970)
- A korabarokk és barokk kamarazene, vokális és oratorikus zeneirodalom, és azok elméleti forrásanyaga

02. A TANTÁRGY ÁLTALÁNOS CÉLJA ÉS SPECIFIKUS CÉLKITŰZÉSEI, VALAMINT A MEGSZERZENDŐ KOMPETENCIÁK FELSOROLÁSA

A barokk, valamint a korai klasszikus kamarazene és oratorikus zeneirodalom együtteseinek kiegészítő, harmóniai összekötő szerepét betöltő continuojáték szerves részét kell hogy képezze a billentyűs hangszeres alapképzésnek. A képzés célja, hogy az orgonaszakos növendék – összhangzattani tudását felhasználva és továbbfejlesztve – jártasságot szerezzen a continuo-játékban, azaz a zenemű basszusmenete nyomán rögtönözve megfelelő dallamokkal, átmenőhangokkal, harmóniákkal tudja kitölteni az adott zenei textúrát és beleilleszkedjen a kamarazenei ill. nagyobb együttes játékába. A tantárgy további célja – a continuo-játék gyakorlásán keresztül – a lapról-játék fejlesztése. A főtárgyirodalomhoz kapcsolt lapról-játék a főtárgyórán belül történik.

03. FELTÉTELEZETT TUDÁSANYAG, ELŐKÉPZETTSÉGI SZINT

A klasszikus összhangzattan alapvető ismerete, hármás- és négyeshangzatok, fordításaik, alterációk, harmóniai menetek készségszintű ismerete, diktálás után történő játéka, egyszerűbb zenei anyag lapról-játékának képessége.

04. A TANTÁRGY TARTALMA ÉS SZEMESZTERENKÉNTI BONTÁSA ILL. A SZEMESZTERENKÉNT 15 HETES ANNOTÁCIÓ

A continuo-játék tantárgyat, annak pontos tananyagát az orgonista hallgatók a zongoraszakosokkal együtt, összevonva végzik.

A főtárgyirodalomhoz kapcsolt, könnyebb orgonaművek lapról-játéka az orgona főtárgyórán belül történik.

1. szemeszter:

- A Peter Williams Figured Bass Accompaniment c. könyve elméleti anyagának és mintapéldáinak szisztematikus feldolgozása: hetente néhány példa órai megbeszélése és otthoni gyakoroltatása (kidolgozott és kidolgozatlan példák)
- Lapról-játék fejlesztése (a continuo-irodalomhoz kapcsolt anyag)
- Az előadási és improvizációs lehetőségek eszköztárának megismerése és bővítése céljából egy-egy zenemű részlet órai zenehallgatása, lehetőleg többféle előadásban, további megoldások keresése
- A continuo-játék során előforduló problémakörök tanulmányozása annak megfelelően, hogy az adott zenei példákban melyek merülnek fel:

Continuo-játék orgonán, csembalón, zongorán, a kíséret hangzása, hangterjedelem, barokk kíséretfajták, szabad és kötött szerkesztésmód, az improvizáció, a független kíséret problematikája, a barokk notáció, funkcióérzet, hangnemek, modulációk tudatosítása, akkordok, hármás/négyeshangzatok és fordításaik használata, akkordfelbontások, harmóniai kitöltés, futamok, díszítések és variálhatóságuk, késleltetések, appoggiatura, hangsúlyos átmenő hangok, disszonancia, orgonapont, arpeggio, a recitativo kísérése, késleltetett kadenciák, zárlattípusok, stb.

2. szemeszter:

Hetente néhány választott tétel gyakorlása az irodalomjegyzékben (8. pont) felsorolt zeneművek köréből (Monteverdi, Schütz, Corelli, Vivaldi, Buxtehude, Telemann, Bach, Händel, stb.), olykor énekes és hangszeres növendékek közreműködésével. Lapról-játék fejlesztése.

- 1-3. hét: recitativók
- 4-7. hét: ária-tételek
- 8-12. hét: hangszeres művek (triószonáták)
- 13-15. hét: versenyművek

05. ÓRARENDI-OTTHONI TERHELÉS ARÁNYA

Heti 1x60 perc csoportos óra. Az otthoni gyakorlás mennyiségét a növendék felkészültsége és képessége határozza meg, de minimum heti 2-3 óra gyakorlás szükséges a tananyag elsajátításához.

06. SZEMESZTER ALATTI ELLENŐRZÉS MÓDJA

A csoportos órákon a hallgatók felváltva, egyenként számolnak be az otthon gyakorolt anyagból, és az írásbeli feladatok is közösen kerülnek megbeszélésre. A hallgatók a megszerzett tudásukról az iskolai hangversenyeken történő continuó-közreműködéseik folyamán is számot adhatnak.

07. VIZSGAKÖVETELMÉNYEK, ILLETVE SZIGORLATI TÉTELSOROK, VAGY ZÁRÓVIZSGA KÖVETELMÉNYEK

A tantárgyból nincsen vizsga, értékelés a szemeszter során végzett munka alapján.

08. A KÖTELEZŐ, ILLETVE AJÁNLOTT JEGYZETEK /IRODALOM JEGYZÉKE**Szakkönyvek**

- Robert Donington: A barokk zene előadómódja (Zeneműkiadó Budapest 1978)
- Peter Williams: Figured Bass Accompaniment, I-II (Edinburgh, 1970)

Válogatás a barokk kamarazene- és oratorikus irodalomból:

- Monteverdi: Monodikus madrigálok (7. madrigálkötetből)
- Schütz: Kleine geistliche Konzerte
- Corelli: 12 szonáta hegedűre és continuóra - Op 5., triószonáták Op. 1-4
- Vivaldi: Szólószonáták és triószonáták Op. 1- 2
- Vivaldi versenyművek (L'Estro Armonico Op. 3, Il Cimento... Op. 8)
- Buxtehude, Telemann, Händel kantátái, Rameau és Couperin művek részletei
- Bach: Kantáták, Magnificat, Musikalisches Opfer, hegedű-csembaló és fuvola- csembaló szonáták
- Händel: 12 concerto grosso Op. 6

A tantárgy oktatása nem korlátozódik kizárólag a felsorolt szakkönyvekre és zeneművekre. Az oktatáshoz felhasznált zeneművek listája természetesen bővíthető.

09. A TANTÁRGY TÁRGYI SZÜKSÉGLETEI ÉS ELLÁTOTTSÁGA

A continuó-játék tantárgy az intézmény hangszerein kerül oktatásra zongorán, csembalón vagy portatív orgonán, ill. lehetőség szerint nagyobb orgonán. Az orgonák a város templomaiban rendelkezésre állnak. A kottaanyag biztosított, az esetlegesen fellépő hiány a Zeneakadémia vagy más budapesti könyvtárból könyvtárközi kölcsönzéssel oldható meg.

10. TANTÁRGYI VONATKOZÁSÚ TUDOMÁNYOS EREDMÉNYEK, KUTATÁSOK KÖVETÉSÉNEK MÓDSZERE

- Peter Williams Figured Bass Accompaniment c. könyve elméleti anyagának és válogatott mintapéldáinak szisztematikus feldolgozása.
- Az irodalomjegyzékben (8. pont) felsorolt zeneművekből vett válogatott gyakorlati példák gyakoroltatása oktatói instrukciók alapján.
- Zenehallgatás biztosítása és hangversenyek látogatása – a különböző előadók interpretációs megoldásainak megismerése, ezáltal az improvizációs játéklehetőségek tágitása.
- Lehetőséget megteremtése arra, hogy a hallgatók az iskolai hangversenyeken gyakorlatban is alkalmazni tudják az órákon elsajátított tudásukat.

11. A TÁRGY MINŐSÉGBIZTOSÍTÁSI MÓDSZEREI, FEJLESZTÉSI POLITIKÁJA

Legfontosabbnak tartom a hallgatóknak nyújtott művészi-pedagógiai magatartást, példamutatást. Rendkívül fontosnak tartom az improvizációs készségek fejlesztését (az improvizáció tantárgyat is tanítom), mely a continuójáték lényegi részét képezi. A hangversenyéletet, legújabb zenei szakfolyóiratokat figyelemmel kísérem. Koncertjeimen megszerzett több évtizedes tapasztalatommal igyekszem segíteni a hallgatókat, hogy alapvető jártasságot szerezzenek a continuó-játékban.

12. KIMENETI KÖVETELMÉNYEK

A hallgatónak a két szemeszterben elsajátított tanulmányok, megszerzett tapasztalatok alapján elegendő jártasságot kell szereznie a kamarazene és oratorikus zeneirodalom continuó-játékában, ezen alapokra építve tovább tudja fejleszteni tudását, mellyel később alkalmas lesz a megfelelő színvonalú continuó-kíséretre.